

BELAAGD

Documentairevoorstel 2Doc

Regie: Nan Rosens

Productie: Hollandse Helden / KRO-NCRV

Bijna elke acht dagen wordt er in Nederland een vrouw vermoord omdat ze vrouw is. Dat zijn er zo'n 40 per jaar. Ze worden vooral vermoord door intimi: een (ex) partner, familielid of stalker. De Verenigde Naties schat dat wereldwijd per dag 137 vrouwen worden gedood, dat zijn er zes per uur. Internationaal wordt dit steeds vaker femicide genoemd.

In de media worden deze moorden op vrouwen doorgaans beschreven in termen als 'familiedrama', 'moord in relationele sfeer' of 'crime passionel', waarmee elke moord op een vrouw een individueel (privé)incident blijft en het patroon dat erachter zit onzichtbaar blijft. Namelijk een patroon van intimidatie en geweld waarmee nagenoeg alle vrouwen (let wel: de helft van de bevolking) in hun leven mee te maken krijgen. Een vermoorde vrouw is hier de meest gewelddadige en trieste exponent van.

Ik zou graag een documentaire maken over dit patroon, met de titel BELAAGD, in de traditie van VERDACHT en DOELWIT, om de trilogie der aanklachten compleet te maken.

Motivatie

De afgelopen maand buitelt het ene na het andere bericht over onveiligheid, uitingsvormen van vrouwenhaat en (buitenlandse) protesten tegen femicide over elkaar heen: de moord op de Britse Sarah Everards, vrouwelijke politici als Sigrid Kaag en Lilianne Ploumen die uit de kast kwamen met de lawine van haattweets die ze ontvangen, journalist Roos Slikker die in Op1 verzucht waarom vrouwen ook hier niet massaal protesteren omdat het niet normaal is dat je als vrouw altijd bang moet zijn op straat.

Ik ken geen vrouw die geen (hilarisch) voorbeeld heeft van misplaatste grappen, betastingen, (seksuele) intimidatie of geweld (of een poging daartoe), in verschillende gradaties van 'ergheid'. Talloze verhalen over handtastelijkheden door de baas, waarna de vrouw uiteindelijk ontslag moet nemen, een wildvreemde die naast je rijdend op de snelweg gebaart dat er geneukt moet worden op de eerstvolgende parkeerplaats, de man van zestig die een zestienjarige ongevraagd zijn tong in haar mond duwt als ze even alleen zijn bij hun hobbyclub.

Rianne Meijer, redacteur van Linda.nl, schreef onlangs op twitter: *'Wat ik met terugwerkende kracht heel gek vind, is dat ik het vroeger zo normaal vond dat vrouwen werden lastiggevallen. Opdringerige leraren: hoort erbij. Betast in een kroeg: gebeurt nou eenmaal. Lastiggevallen op straat: schouderophalen. Fuck die shit.'*

Dit even in het licht van de cijfers: 1 op de 8 vrouwen is ooit verkracht, nog even voorbijgaand aan het aantal dat is aangeraakt of betast. Ook dit is onderdeel van het patroon, een patroon dat uiteindelijk leidt tot moord op vrouwen.

Zelf kan ik ook putten uit een arsenaal van dergelijke ervaringen. Zoals die keer dat ik als jonge docente op een HBO een donkere lerarenkamer binnenstapte en vroeg: Wat is het hier donker, zal ik iets aandoen? Waarop een mij volstrekt onbekende mannelijke collega riep: Ik heb liever dat je iets uit doet! Tja, wat is daar erg aan, zou je zeggen. Behalve dan dat ik op mijn werk was en opeens 'uitgekleed' werd. Behalve dan dat ik me er daarna bewust van bleef dat er zo naar me gekeken werd. Behalve dan dat ik opeens niet iemand was die aan het werk was, maar een lichaam.

Of een ander geval toen ik 's nachts na het uitgaan mijn fietsenstalling uitkwam, er opeens een man met doek voor zijn mond voor me stond. Mijn knieën begaven het, 'nu ben jij aan de beurt' flitste door mijn hoofd, waarna ik onwillekeurig onbedaarlijk ben gaan gillen. Deze oerreactie bleek mijn redding: hij verdween. De nasleep speelde me lang (soms nog steeds) parten, want hoe had ik niet kunnen merken dat ik was gevolgd? Jarenlang durfde ik niet meer alleen naar huis. Dit soort ervaringen neemt je iets af, iets wat je eerder wel had.

Ik en vele vrouwen met mij hoefden 'slechts' deze milde vormen van intimidatie en geweld te ondergaan, maar anderen worden mishandeld, verkracht of in het meest extreme geval vermoord. In Nederland. Door bekenden. 40 dode vrouwen per jaar.

De documentaire

In een tijd dat mensen moord en brand schreeuwen omdat de corona-maatregelen hun vrijheid aantast, moet in mijn ogen een patroon dat de helft van Nederland permanent in hun vrijheid en veiligheid aantast, hoognodig worden blootgelegd. Het wordt tijd dat we veel meer horen wat vrouwen meemaken en dat die ervaringen met elkaar in verband worden gebracht. Dat de ene ervaring onlosmakelijk verbonden is met de andere. De optelsom van al die 'kleine' incidenten onthult de minachting voor de autonomie van vrouwen en vormt uiteindelijk de voedingsbodem voor femicide.

Om die reden wil ik in BELAAGD een grote hoeveelheid ervaringsverhalen opdissen, van klein naar groot, van hilarisch naar intens triest, van heldhaftig naar gebroken, die samen als een bulldozer over de kijker heen walsen. Een film waarin een uiterst gemêleerde stoet vrouwen letterlijk een boekje open doet over hun meest schokkende, trieste en (ja, ook) vermakelijke ervaringen met seksisme, geweld en vrouwenhaat, in het voetspoor van VERDACHT. Hoe veranderen die ervaringen hun leven, hoe gaan ze daarmee om, wat moet er gebeuren?

Ik denk daarbij letterlijk aan hoofdstukken, van kwaad tot erger, waarin wordt gelachen, gescholden en gehuild. Van het hoofdstuk Alledaags, met gênante, gekke voorvallen en foute opmerkingen op straat en het leven van alledag, en de hoofdstukken Werkvloer (met vrouwen die belaagd door de baas bij de bestuursrechter verhaal probeerden te halen), Social Media (met vrouwen als Sigrid Kaag, Lilianne Ploumen of Sylvana). Als afsluiter het hoofdstuk Relaties, met bijvoorbeeld het verhaal van de vrouw wier ex-vriend met een bulldozer haar huis binnenreed en als dieptepunt het verhaal over een vrouw die het niet meer kan navertellen omdat haar ex haar vermoordde en/of een vrouw die de aanval van haar ex ternauwernood overleefde.

Onze ouders leerden ons voorzichtig te zijn, niet alleen naar huis te fietsen, te laten weten waar je was: we zijn het gewoon gaan vinden. Voor jonge meiden is dat nog steeds zo. BELAAGD is de spiegel waarin we allemaal moeten kijken, want het is niet het probleem van die ene vrouw, maar van ons allemaal.